

materâ* i koja je njihova zadaća. Zatim upućuje, kako se ova društva imadu voditi i unapređivati. Navodi iz krasnih listova iz djela Gottfrieda Stoffersa „Kinderreiche Mütter“, mnogo zgodnih uputa i zaključuje navodeći literaturu o tom predmetu, koja je u Njemačkoj dosta obilna.

Ovo djelo je od vanredne praktične vrijednosti za dušobrižnika. Osobito preporučujem.

Dr. Pazman.

Eder Karl Dr.: Heilige Pfade. Ein Buch aus des Priesters Welt und Seele. U 16° str. XII + 340. Freiburg 1. Br. 1917. Herder'sche Verlagshandlung. Cijena M 3'60 vezano M 4'50.

Ovo je treća knjiga posebne biblioteke, što je izdaje gore spomenuta knjižara. U „B. S.“ bila je već ocijenjena jedna knjiga ove zbirke, i to ona Vezinova „Die Freudenbotschaft unseres Herrn und Heilandes Jesus Christus.“ Pisac ove knjige po zvanju katehet u Ischlu napisao je, da tako rečem, autobiografiju ne doduše izrazito svoju vlastitu, nego svećenika, kako on u 20. vijeku živi i radi. Po ovim crtama upoznat će mnogi katolički laik, tko i što je svećenik, jer valja priznati, da i danas još mnogi svjetovnjak ne pozna svećenika, da mu je tuđ i da ga promatra kao natražnjaka, mračnjaka ili barem čovjeka osebujnoga, koji ne spada u društvo ljudsko. U ovoj knjizi naći će čitatelj prilike, da si stvori vjernu sliku katoličkoga svećenika, koji nije puko oruđe i kao trublja, nego socijalni faktor prvoga reda. O njegovom svećeničkom djelovanju velikim dijelom ovisi, kako će biti odgojena mladež, kakove će postati majke, kakove će biti porodice, kakove će nazore imati, kako misliti, kako raditi. On je dušobrižnik. Duša je poglaviti dio čovjeka, a ravnatelj duša i kralj može da bude po svojem zvanju i svojoj službi samo katolički svećenik. Knjigu preporučujem i svećenicima i klericima, a napose katoličkom laikatu. *Dr. Pazman.*

Kepler Dr. Paul Vilhelm: Mehr Freude. Volksausgabe. Stoto

i stodvadesetipeto izdanje. U 12° str. XX + 160. Freiburg im Br. Herder'sche Verlagshandlung. Cijena M 1'75. vez. M 2'20.

Pisac, biskup u Rottenburgu, izdao je ovo svoje djelo pod istim naslovom prvi put god. 1909. Brzo se je širilo i raspačavalo. Iza godinu dana rasprodano je 50.000 primjeraka ove knjige. Slijedeće godine štampa se opet i svake godine po više tisuća primjeraka. God. 1914. buknuo rat i mjesto da prestane raspačavanje ove knjige, koja govori o radosti, poraste želja za njom baš u vrijeme rata. Nijedna se druga knjiga nije jako pohlepno čitala u strijeljačkim jarcima na frontama kao ova. To je ponukalo pisca i nakladnika, da je ne izdaju samo na finom papiru, ukusno vezanu, nego da se priredi jednostavno, pučko jeftino izdanje, nakon što je naklada od 100.000 prošla po svijetu. Takovo pučko, jeftino izdanje izašlo je netom u 25 novih tisuća.

Osim vanjskoga oblika pisac je ovo izdanje iznutra također pronijeno, jer je dodao nekoliko novih poglavlja. Kao što je ova knjižica prije rata i u ratu mnogu dušu osokolila, razvedrila, tako je čeka ista zadaća i poslije rata, koji je dosta žalosnih tragova ostavio. Pisac je ovom knjižicom postiguo sjajan upravo uspjeh. Poznato mi je, da se ova knjižica i u Hrvatskoj rado čita. Sada će biti to većma, jer se za jeftiniju cijenu dobiva. Preporučujem.

Dr. Pazman.

Scholl Dr. Kaspar: Jungfräulichkeit ein christliches Lebensideal. Gedanken für Priester und gebildete Katholiken. Zweite und dritte Ausgabe. U maloj 8°. Str. VIII. + 238. Herder'sche Verlagshandlung. Freiburg in Br. 1917. Cijena M 2'80 vez. M 3'60.

Ova knjiga izlazila po drugi put na svijetlo, pošto je prvo izdanje u kratko vrijeme raspačano bilo. Pisac prikazuje ovaj biser religije katoličke djevičanstvo, ponajprije u svojoj biti

a onda pokazuje put, kojim se do nje dolazi, blagosov, koji ju prati, i na koncu odgovara na poglavite prigovore, što ih moderni etika diže protiv čistoće, te završuje kratkim pogledom na nagradu, koja čeka u nebu čiste duše. Djevičanstvo je izvanredno sredstvo čuorednoga savršenstva, ona je ideal života ljudskoga, neprocjenivo blago kršćanske religije, put, koji nam je utro sam Utemeljitelj kršćanske religije za ostvarenje vrhunaravne zadaće čovjeka. Djevičanstvo dobro pristaje svakoj dobi, svakom spolu, svakom stališu, u svako vrijeme. Napose je to dužnost katoličkoga svećenstva i redovničkoga staleža. Djevičanstvo donosi blagosov cijelomu čovječanstvu, a ženidbi i obitelji podaje svetost i plodovitost, onima pak, kojima je dužnost sprovođiti djevičanski život, ono je najjače sredstvo osobnoga posvećenja, put k sreći i blaženstvu i jaka moć, da se drugi posvetiti mogu. U ovo ratno vrijeme morati će mnoga ženska glava živjeti u djevičanstvu poradi nestašice muškaraca, pa zato dolazi u zgodan čas ova knjižica, iz koje se može razahitati, da ovo bezenstvo od nužde nije tolika nesreća za čovječanstvo, nego većma izvor mnogoga blagoslova, mira i sreće. Preporučujem.

Dr. Pazman.

Stiglismayr Joseph S. I.: Das humanistische Gymnasium und sein bleibender Wert. Ergänzungshefte zu den Stimmen der Zeit. Erste Reihe: Kulturfragen. 4. Heft. U 8° str. XII. + 156. Freiburg 1917. Herdersche Verlagshandlung. Cijena M 3.

U ovoj knjizi preuzeo si je pisac za zadaću, da svoj članak „Wird das humanistische Gymnasium durch den Weltkrieg entwertet“, što ga je objavljeno u časopisu „Stimmen der Zeit“, proširi i kao radnju izda, u kojoj bi se prikazala prava vrijednost obuke u klasičkim jezicima na gimnaziji. Danas se naime dižu glasovi protiv grčkoga i latinskoga, jer da nema smisla mučiti djake sa mrtvim jezicima, kojima je neko č govorio svijet, nego bolje da mjesto toga uče moderne jezike, francuski, engleski, ko-

jim jezicima danas govori svijet. Prema tomu se zahtjeva, da se dokinu obuka u klasičkim jezicima na gimnaziji, ili barem da se ograniči na minimum. No ipak nisu svi ljudi istoga mišljenja. Treba da se čuje i drugo zvono, t. j. što vele ljudi u obranu klasičke naobrazbe u gimnaziji. Pisac ispunjujući svoju zadaću polazi ovim putem. Ponajprije vadi iz povijesti svjedočanstva u prilog humanističke naobrazbe (Die humanistischen Studien und das Zeugnis der Jahrhunderte. Zatim raspravlja pisac o naobrazbi u opće, o naobrazbi u klasičkim jezicima napose i o njezinoj idealnoj (Die humanistische Bildung nach ihrem idealen Wert), i praktičnoj vrijednosti (Praktischer Wert der humanistischen Bildung). Iza toga navodi pisac prigovore protiv učenja klasičkih jezika (Die modernen Vorwürfe gegen das humanistische Gymnasium). Pisac uzornom objektivnošću važe sve te prigovore i budući da su nekoji opravdani, nastoji shodnim predlozima odstraniti manjke (Wie ist berechtigten Klagen wider des humanistische Gymnasium abzuheffen?) Posebno poglavlje posvećuje pisac važnosti ovih jezika za nauke bogoslovske (Humanistische Studien und Theologiestudium).

Stanovište pisca u ovom pitanju jest katoličko, ali se u nekim točkama slaže i sa katoličkim stručnjacima, koji su pristaše humanističke naobrazbe. I zato navodi i ove i njihove razloge prema načelu: Peritis in arte credendum est.

Ukinuće obuke u klasičkim jezicima, a i suženje obuke bilo bi za prosvjetu od teških posljedica, a po Crkvu katoličku još veće štete. Pisac ne vodi u ovom djelu polemiku, nego mirno i trijezno raspravlja o tom predmetu navodeći većinom ono, što se je o istom predmetu pisalo dosada i reklo. Bilo bi po tom veoma štetno, kad bi se u toj stvari postupalo naglo i lakoumno ili strastveno. Obuka u klasičkim jezicima je u pravomoćnom posjedu od mnogo stoljeća, pa će biti teško s razlozima u ruci lišiti ju njezina prava. Djelo ovo toplo preporučujem svim prijateljima škole i prave, solidne naobrazbe.

Dr. Pazman.